

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
31 Iuliu st. v.
12 August st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 31.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Când imi reamintesc...

Când imi reamintesc cu jale
Al teu suris, privirea ta,
Ce din a plângerilor vale
In raiu ades me transportă;
Și când gândesc că acea privire
Ași pentru altu-a devenit
Ceresc isvor de fericire,
Pe când eu sânt nefericit:

O stâncă grea atunci imi pare
Că-apasă crâncen al meu sin,
Se plâng imi vine cu 'ntristare
Și lung din suflet se suspin,
Să blastem sôrtea ne'ndurată
Și însuși scump numele teu
La care me 'nehinam odată
Mai mult decât lui Dumnezeu.

Dar plâns, blăstem și suferință
Le ascund și le innec in pept.
Să blăstem ași a ta ființă
Plângând, ar fi ôre cu drept?
Că sufer încă pentru tine
A mea e vina, nu-i a ta:
De ce nu sânt stăpân pe mine,
De ce nu pot a te uită?

P. Dulfu.

Féta bancherului.

— Comedie în 3 acte, după LE DUC JOB. —
(Urmare.)

ACTUL II.

(Salon. La stângă in planul prim o consolă cu oglindă și o ușă
la al doilea; un scriitor, un fotoliu. La dreapta, o ușă la primul
plan și o ferestă in al doilea; un divan și alt fotoliu. Pe scrin
hârtie, negrelă, un album de fotografii. Altă ușă in fund. Mo-
bilă de lucs.)

Scena I.

BORUZESCU. GRAMADESCU.

BORUZESCU.

De sigur e o nenorocire, dar ce vrei să faci bă-
etul?

GRAMADESCU.

Nimica: se stea cu brațele încrucișate și se plângă
pe reposatul.

BORUZESCU.

Ce? Este necuviincios să-i pară rău după mórtea
unui amic?

GRAMADESCU.

Nu, nu pare cuviincios să nu se determine la
ceva.

BORUZESCU.

La ce?

GRAMADESCU.

Să plece îndată la București, să vedă decă a re-
mas ceva după reposatul și să reclame la tribunal plata
datoriei.

BORUZESCU.

George a murit aprópe in miserie și mai vrei ca
Luncean să-i infameze memoria pe la tribunale?

GRAMADESCU.

Ba bine că nu. Ș-apoi decă George a murit in
miserie, tată-seu e fórte avut: reclame dela el îndată.

BORUZESCU.

Domnul Ibanescu este de mai mult timp in străi-
netate.

BORUZESCU.

Dar averea e de față, in țără.

BORUZESCU.

Ibanescu este un avar.

GRAMADESCU.

Dar cine perde făcând o incercare?

BORUZESCU.

Ce fel, cumnate? Ibanescu nu datorese nimica
lui Luncean și Luncean nu-i póte cere nimica. Pupilul
teu avu într'o și satisfacțiunea și onórea de a se purtá
cavaleresce, ca om onest, ca bun amic, cu prețul a
4000 galbeni. Uite, îți spun drept asemenea satisfac-
țiune, asemenea onóre nu-mi par scumpe cu așa preș.

GRAMADESCU.

De minune, domnule Boruzescu; ne-am înțeles...
Să nu mai vorbim de asta! Cu plecăciune!

BORUZESCU.

Ascultă. Mi se pare că te-am aușit spunând, că
mâne vom avé la prânș pe domnul Lazár Sorean.

GRAMADESCU.

Și ce?

BORUZESCU.

Este trebuință ca mâne chiar să nu-l mai țini cu
vorba.

GRAMADESCU.

Cum, să nu-l țin cu vorba?

BORUZESCU.

Nu țî-a cerut mâna Iuliei?

GRAMADESCU.

Și Ț-am spus deja, că decisiunea mea este nestrămutată. Voiesc... Înțelege! Voiu ca fiica mea să se mărite cu Sorean.

BORUZESCU.

Să ne înțelegem, cumnate! De ce e vorba: să măriți pe Iulia, ori s'o vinți?

GRAMADESCU.

Asemene întrebare...

BORUZESCU.

Să-ți măriți fêta după ori-cine destul acela ori-cine să aibă bani, nu este a o mărită, ci mai adevărat a o vinde.

GRAMADESCU.

Dar decă ea nu refuză să se mărite.

BORUZESCU.

Apoi ecă tocmăi fructul educațiunii ce dai fiilor tei. Ionel voiesc să se însore cu o femeie având 20,000 galbeni zestre și Iulia cu un banchier... pentru că la amândoi și lui Ionel și Iuliei le ai inculcat aksioma, că banul este singura fericire de pe pământ și că un matrimoniu binecuvântat, cum s'ar dice de un poet, de Mercur, nu mai are nevoie și de aprobarea lui Cupidon.

GRAMADESCU.

Și de ce me rog să nu se impace în o căsătorie amorul și interesul?

BORUZESCU.

Nu sînt încă trei luni, Sorean eră logodit cu Zanfira Valinescu și fiul teu iubiă ca un nebun pe Matilda, er Iulia abia cunoscea pe Sorean. Astăzi fiul teu trece logodnicul Zanferei, eră Sorean, refusat de Zanfira, se otăresce a luă pe Iulia ta. Așa că lucrul este natural? Este posibil ca Ionel să iubescă pe Zanfira, Zanfira pe Ionel, ori Sorean pe Iulia, seu Iulia pe Sorean?

GRAMADESCU.

Zanfira și Sorean au capital mai bun decât fiii mei. Gândesc că decă băntesci că ai mei fac pasul din interes nu tot din interes se apropie de ai mei Zanfira și Sorean?

BORUZESCU.

Te înșeli. Mi-este permis să presupun, că Sorean și tatăl fetei doresc să-și sporască, prin căsătoriile aceste, creditul în piață, încuscrindu-se cu un om ca tine, a căruia onorabilitate în negoț este proverbială în Bucuresci.

GRAMADESCU.

Ce le trebuie lor umbra mea?

BORUZESCU.

Cine scie ce pot să ascundă sub ea.

GRAMADESCU.

Ți-le incaî acum ca sînt niște hoți.

BORUZESCU.

Apoi o s'o dice, cumnate. Sorean e un om fără de conștiință, rece și egoist, capabil d'a vinde și pe Dumnezeu, ca Iuda, numai să i se dea preț bun. Cât pentru celalalt banchier greco-bulgar, care de ieri alalta ieri se ivi la Bucuresci ca o pasere de rău augur, te rog să observi numai că istoria dsale este nițel cam confusă și că dlui încă n'a găsit cu cale d'a o limpedi.

GRAMADESCU.

Când e vorba de onore, nu vei puté să negi, că sînt și eu tot atâta de exigent și de delicat, cât și tine. Probéză-mi cu fapte că domnii acestia nu merită stima noastră și vei vedé cum le dau pasport, răpede, răpede. Dacă din contra, apoi nunta lui Ionel se va face peste o săptămână și a Iuliei cel mai târziu în luna viitoare.

BORUZESCU.

Și tu nu voiu da aprobarea mea.

GRAMADESCU.

Da ce manie este și asta de a dori ca să nu se căsătorască copiii mei?

BORUZESCU.

Nici o manie, dragă cumnate. Ceea ce voiu este ca Ionel să se însore cu Matilda și Iulia...

GRAMADESCU.

Ceea ce vrei este cu neputință.

BORUZESCU.

Și cu tôte aceste a fost visul de aur al nevestei tale, al reposatei mele sorori. De ar trăi ea...

GRAMADESCU.

Nu-mi mai vorbi și de ea, că Țeu turbez de necaz. Auți, acú! să mărit pe Iulia cu Luncean, cu chel-tuitorul acela, care visează în picioare, cu un domnișor incapabil d'a innodă o pungă, cu un năuc, care drept tótă profesiune în țera sa n'a găsit decât milităria!... Auți? în țera în care bugetele sînt pline numai de lefi, în timpul când s'au creat atâtea vaci lăptose, ba la regii de tutunuri, ba la căi ferate, spirtose, credite urbane, rurale, auți, să se ducă, ca cel după urmă impușcă n lună, la oște, să ajungă...

BORUZESCU.

Sublocotenent, implantând fanionul pe murea Opanezului!

GRAMADESCU.

Asta e un om *positiv*?... E un om care după ce s'a ruinat pe sine-și, ar ruina și pe soția sa, numai să-și facă gustul d'a face vre-un serviciu unui amic!

BORUZESCU.

Celalalt va ruina pe Iulia, vrînd să jumulească pe aproapele seu.

GRAMADESCU.

Ceea ce este sigur este că acum este pe la Ionel mai avut, eră celalalt pe fie ce Ți mai sarac.

BORUZESCU.

Compară și inima unuia cu a celuilalt.

GRAMADESCU.

Nu încape asemenea comparațiune. Valórea inimei este imaginară, și eu me Țiu de ceea ce e pozitiv, numai de pozitiv eră nu de visuri de poeți. Dară degeba ne mai sfăduim. Luncean nici nu iubesc pe Iulia.

BORUZESCU.

Ba da.

GRAMADESCU.

Ba nu.

BORUZESCU.

Ba da.

GRAMADESCU.

Cui a spus-o? Nici odată nimeruie.

BORUZESCU.

Nu.

GRAMADESCU.

Apoi atunci...

BORUZESCU.

Apoi atunci o iubesc.

GRAMADESCU.

Și nu cumva și Iulia iubesc pe domnul Luncean?

BORUZESCU.

Da!

GRAMADESCU.

En o taci!

BORUZESCU.

Il iubesc fără să scie.

GRAMADESCU.

De minune, ea nu scie că-l iubesc și dta scii acesta.

BORUZESCU.

O se veți însu-ți.

GRAMADESCU.

Cu plecaciune (ese repede sp...)

Scena II.

BORUZESCU. LUNCEAN.

BORUZESCU.

(Greu o să cârnescă din loc... Da are să se dea la brazdă, că n'are incotro. (Lui Luncean, care vine prin ușa dela drépta). Ecă, ai otărit în fine să te areți la lumina sôrelui Sinaian ?

LUNCEAN.

A sosit Ionel dela București și voiesce să me vedă, și cum nu voiu să me cert cu densusul... (Se lasă abătut pe fotoliu de lângă divan.)

BORUZESCU.

Să te cerți ?

LUNCEAN.

Nu scii cât a ris de supărarea mea. A plânge mórtea unui amic trebuie să fie lucru fôrte de ris ?

BORUZESCU.

O fi cercat să te distragă.

LUNCEAN.

Póte. (Pausa.)

BORUZESCU (apropiându-se de el.)

Iulia m'a întrebat de mai multe ori de tine.

LUNCEAN (animându-se.)

Cu adevărat ?

BORUZESCU.

Da ; căci te iubesc mult !

LUNCEAN (abătut.)

Da, mult.

BORUZESCU.

A ! scii că se mărită ?

LUNCEAN.

Sciu.

BORUZESCU.

Cine ți-a spus ?

LUNCEAN.

Ea ênsăși.

BORUZESCU.

Mirele e o persónă destul de vulgară, puțin stimabilă. Imi pare rău. Dar ție ?

LUNCEAN.

Și mie.

BORUZESCU.

Pecat, o fétă așa de frumoasă... Căci e pré frumoasă, nu-i așa ?

LUNCEAN (indiferență prefăcută.)

De sigur, pré frumoasă.

BORUZESCU.

Și atât de grăciósă, atât de simpatică, hei ?

LUNCEAN.

Da.

BORUZESCU.

Sărăcuța, merită mai bună partidă... nu e așa ?

LUNCEAN.

Da, domnule, da.

BORUZESCU (pune o mână pe umărul lui.)

Luncene.

LUNCEAN (resare.)

Ce este ?

BORUZESCU.

Privesce-me în față !

LUNCEAN (il privesce tulburat.)

De ce ?

BORUZESCU.

Iubesci pe Iulia ?

LUNCEAN (cu abandon și sculându-se.)

Oda, ca un nebun, din tot sufletul.

BORUZESCU.

O sciam de demult.

LUNCEAN.

O scieai ?... Cum ai putut ghici ?

BORUZESCU.

Te cunosc mult, pentru că te iubesc mult.

LUNCEAN.

Ca un al doile tată.

BORUZESCU.

Tocmai. Și ce cugeți să faci ?

LUNCEAN.

Să me duc de aci.

BORUZESCU.

Spusu-i-ai ceva ?

LUNCEAN.

Da.

BORUZESCU.

Ce ?

LUNCEAN.

Nimica.

BORUZESCU.

Ține să se mărite cu un astfel de om ?

LUNCEAN.

E bogat, a știut să se facă bogat. Pentru dênșa asemenea om e mai înțelept decât Salomon.

BORUZESCU.

Trebuie s'o deșteptăm îndată.

LUNCEAN.

Nu, nu... las-o.

BORUZESCU.

S'o las ? Așa o iubesci ? Trebuie să dea pasport dlui Sorean.

LUNCEAN.

Cu neputință...

BORUZESCU.

Și să te iubescă pe tine.

LUNCEAN.

Și mai cu neputință.

BORUZESCU.

Și să se mărite cu tine.

LUNCEAN.

Dacă ai scii ce rău imi faci cu asemenea glume !

BORUZESCU.

Nu e gluma. Vorbesc fôrte serios.

LUNCEAN.

Cum ? Creși dta serios că este posibilă ?

BORUZESCU.

Ba probabil.

LUNCEAN.

A ! de ce nu pot să cred și eu ?

BORUZESCU.

Acésta căsătorie îți convine ție care o iubesci...

LUNCEAN.

De-mi convine ?

BORUZESCU.

I convine și ei care te va iubi și va fi fericită lângă tine.

LUNCEAN.

O asta e adevărat, voiu face o fericită.

BORUZESCU

Ș-apoi și mie, care încep a pogori délul vieții, imi convine se o adun în giurul meu, să fiu fericit din fericirea vóstră.

LUNCEAN.

De ce nutresci însă în mine speranțe nerealizabile ?

BORUZESCU.

Dacă nu vrei dóră să te însori cu Iulia...

LUNCEAN.

Eu ? !

BORUZESCU.

Dacă preferi s'o iea altul...

LUNCEAN.

Eu ? !

BORUZESCU.

Dacă-ți pare potrivit să abandoni béta copiliță ca

să o tărăscă relele sale inclinațiuni, și să ajungă la idolatria lucului și plăcerilor?

LUNCEAN.

Am trebui s'o întorcem dela asemenea inclinațiuni.

BORUZESCU.

Apoi însoră-te cu ea, fie măcar numai din compătimitire, ca s'o scapi de asemenea inclinațiuni.

LUNCEAN.

Dumnia ta lași mintea să sbore pe calea visului.

BORUZESCU.

O să videm. Promite-mi numai să nu pleci încă din Sinaia și scrie la ministerul de rebel cerându-ți retragerea.

LUNCEAN.

Ce grabă este?

BORUZESCU.

Nici o grabă, dar fă ce-ți dic.

LUNCEAN.

Cum voiesci... oh! (Face un pas și se oprește.)

BORUZESCU.

Ce este?

LUNCEAN.

S'a deschis ușa la casa ei (se uită spre stânga.) Ea este! (Dă se fugă spre fund)

BORUZESCU (il oprește.)

Oprește-te.

LUNCEAN.

Te rog, nu me opri.

BORUZESCU.

Ce copil! ce copil (i pune mâna pe inimă.) Pare că ai aci o mașină cu vapor, așa bate.

LUNCEAN.

Te rog, lasă-me, lasă-me!

BORUZESCU.

Iubesci pare, că ai ave 15 ani!

LUNCEAN.

Așa se iubesc la ori ce vârstă. Nu este decât un chip de-a iubi (se duce prin fund.)

(Va urmă.)

V. A. Urechia.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

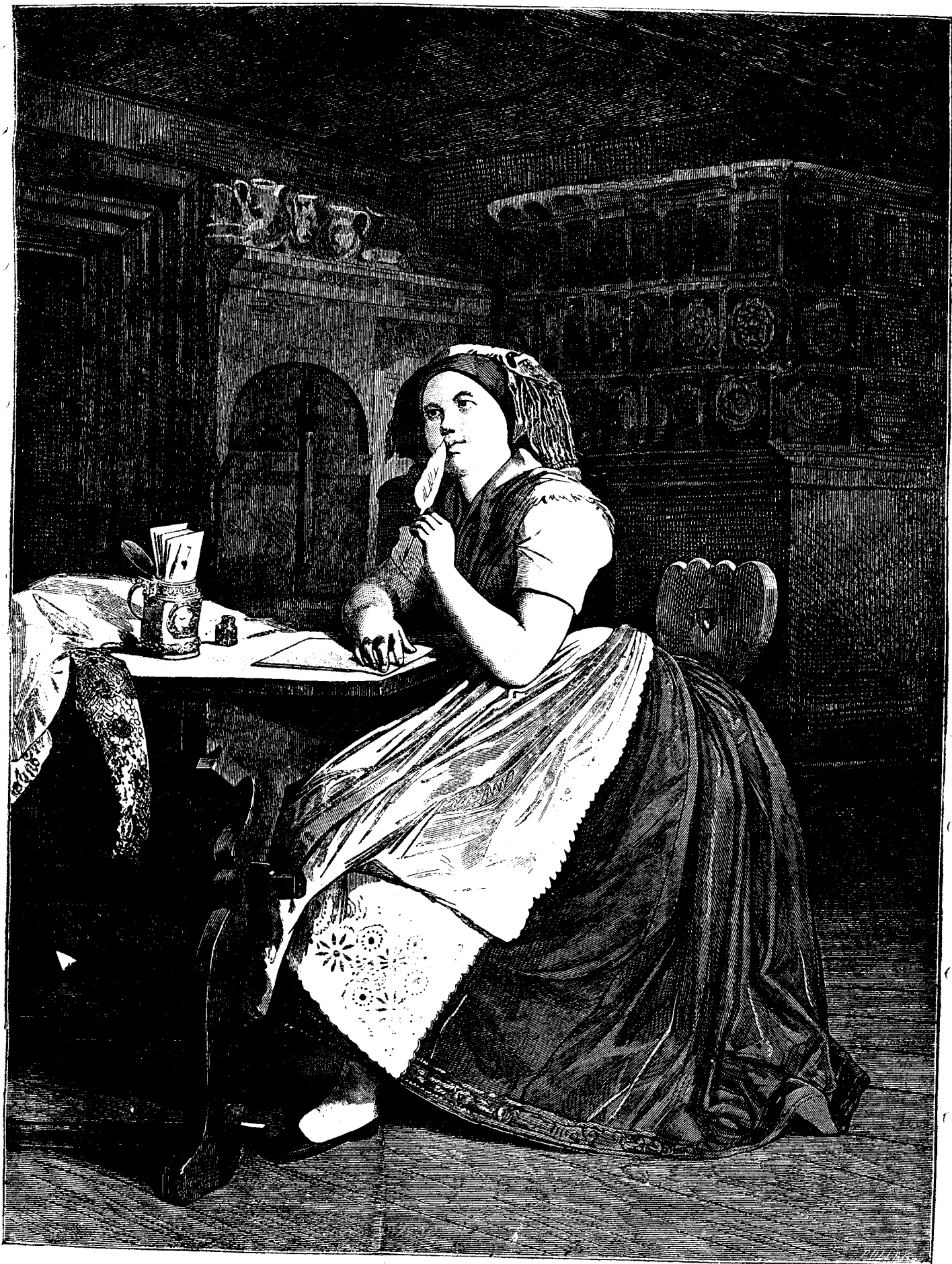
(Urmare.)

După ce vedurăm documentele și părerile dlor Miklosich și Tomaschek despre origina „Rusale”-lor (Rosalia), trecem a împărtași aci și credința împreună cu instituțiunile respective la Daco-Români. Împărtașirea o facem in estras din tractatul nostru (încă nepublicat): „Dinele, cultul, sacrificiul și origina lor in lumea romană”, in care am constatat a esistă 29 de nomenclaturi (numiri), respective de cete de ține la Daco-Români.

Cuvântul „Rusale” precum mai sus vedurăm însemnă la Români: a) Pogorirea Duhului Sânt; pentecoste lat., pentecote fr., Pfingsten germ., dar trebuie știut, cumcă poporul român întrebuintează numai cuvântul „Rusale” pentru terminul bisericesc Pogorirea Duhului Sânt și cumcă de acest din urmă nu are cunoștință. Deci chiar din acesta împregiurare se documentează cumcă originalul este la Daco-Români, ăra nu la Slavi și Greci, de ăre-ăe acestia in idiomele lor moderne au și alte nomenclaturi pentru sârbătorea creștinăscă Rusale d. e. sfiatki pol. duhovu deni rusesce; letnice, swatodusni, swatky boem.; duhovi și troici sârb., πεντηκοστή neogr. In întreg dicționarul neogrecesc nu se află cuvântul ρουσαλία. Drept aceste cuvântul „Ru-

salija” și „Rusalky”, caută să fie un ce numai accidental și imprumutat in limbele slave moderne. b) Cuvântul „Rusale” însemnă precum am spus mai înainte și un fel de ține, mai mult reutăciöse, cari domnesc pe timpul „Rusale”-lor. In privința acestor ține are poporul român un cult întreg și o instituțiune de cea mai veche anticitate, care nu se află la altă poporă.

„Rusale”-le, „Todorusale”-le (Todorusele) și „Rusitori”-le formeză o treime pentru una și aceeași cetă de ține. „Rusale”-lor premerg „Todorusale”-le și le urmăză „Rusitori”-le, cari din urmă încheie sârbătorea și dominiul Rusale-lor. Rusalele sânt ține cari domnesc pe timpul sârbătōrilor de asemenea nume (se dice că dominiul se ar estinde o sâptemână înainte și o sâptemână după Rusale) peste totă lumea romană. Ele domnesc nu numai pe pământ, ci și in ape și in arbori. Dăcă in țilele Rusale-lor călătorește cineva pe apa, ori se scaldă in apa și se innecă, atunci dice credința poporului: că l'a innecat Rusalele, pentru că le-a conturbat in apa lor. Dăcă in țilele Rusalelor se sue cineva intr'un cires spre a culege cires și cade de acolo și se vatemă, atunci crede poporul: că l'a trântit Rusalele pentru că le-a nepăciuit suindu-se in acel cires. Dăcă in țilele Rusalelor (mai vartos luni) plēcă cineva in călătorie, și spăriându-se caii restörnă cocia (trăsură), o frâng și vatemă pe ămenii aflători in cocie, atunci crede și dice poporul: cumcă Rusalele au spariat caii și au trântit ămenii, fiind că au dat peste mesele tainei, adecă peste mesele lor, peste jocurile și petrece-rile lor aședate la respântii (drumuri încrucisate). Todorusale-le seu Todorusele sânt rupte din Rusale, și sânt semnătura (chiar cuvântul Evei Moșorcă, muiere știutăre din Ciclova-romană din Bănat) Rusale lor aruncată cu 24 de țile înainte, ca să scie ămenii, ca vin Rusalele spre a păzi de ele. Intre Pasci și Rusale sânt 48 de țile, deci in mijloc cad totdeuna pe mercuria respectiva Todorusele. Todorusele sânt împărțitea in doue a sârbătōrei cei mari luminate, care ține dela Pasci până la Rusale. O altă socătă de asemenea rezultat spune, cumcă 14 țile înainte de Înălțarea Domnului (Ispas) cad Todorusele, dar astfel căt 14 țile rămân curate, sântătöse și numai a 15 și a Todoruselor e necurată și vătēmătōre. La Todorusale nu este iertat a lucră nimic afară de: a) a sēmēnă cānepă, b) a face cerinile (țesturi de pământ, repotini) și c) a face untura oilor mestecată cu pelin (absinthium), boz și aiu (usturoiu), cu care untură se ung oile spre a fi ferite de rele. Omul care este pocit (Hechenschuss germ.) de Rusale ori Todoruse, nu se pōte vindecă și nu are lēc, până ăra la Rusale, când prin o descântătōre, carei in vis i s'a arētat descântecul special ad hoc, i se descântă de Rusale. In nōptea spre Todorusale iau ținele astfel numite, din tōte florile lēc, rumpēnd vērfulire florilor; anume rump vērfulire dumbranicului (umbranicului) melitis melissophyllum lat., care flōre se numesc pe a locurea și „todorusale”; in țina de Todoruse veți apoi la astfel de plante vērfulire rupte (ciontate). Rusalele după credința poporului sânt fete mari, feciōre, cari la Todorusale se intānesc (intēnesc) cu Sânt-Toderii cari sânt feți frumoși, de unde se vede a proveni și numirea de Todor-rusale. „Rusitori”-le cad 7 țile (totdeuna sâmbēta) după Rusale, și atunci ies Rusalele din dominiu. La Rusitori in faptul țilei se due de acasă „sufletele morților familiei”, ăra inapoi in mormēt, ori in cealaltă lume de unde au venit la joimari și s'au aședat in chila casei după ușă. Atunci la Rusitori des de dimineță până a nu rēsări sōrele se dă pomēna morților, căci deă până in rēsăritul sōrelui nu au căpētat sufletele pomēna recerută, atunci se due supērate luând in gură ceușă ori pesec. Unii identifică Rusalele in sâlele astfel episcopul Melchisedec in tractatul:

Prima epistolă.

Literatura religioasă populară, în „Convorbirile literare“ anul 14 nr. 8 Iași 1880 pag. 296 în nota 7 vorbind despre „Jele“ dice: Ele-le sînt în imaginațiunea poporului niște spirite femeiești făcătoare de rău, care se numesc „Rusali“. F. Negruț: Cărțile tractatului despre „Călușeri“ face vorbă și de ținutele „Măestre“ pe cari le identifică cu „Jele“-le, dîcînd că nisuiesc a vătămă pe Călușeri.

În legătură cu Rusale-le stau și „Moșii de Rusale“ împreună cu „Călușerii“, deci facem împărțire și despre aceștia. Pe ziua Rusalelor cad totdeauna și „Moșii de Rusale“, despre cari „Moși“ vezi: Călinarul meu iulian, gregorian, și popular român, care din urmă cuprinde în sine toate sărbătorile, datinile și credințele strămoșesci legate de ori și care ține de peste an, pe anul 1882, anume vezi tractatul „Moșii sîu sacrificiul morților“ — unde am arătat, cumcă „Moșii“ noștri sînt un cult al Larilor și Penaților. La „Moșii de Rusale“ se dă pomână morților, sacrificînd o olă nouă plină de lapte cu mămăligă, legînd la mînușia olei o chită de flori, punînd pe olă un colac și lipind de gura olei o luminare de cîră. Tot cultul acestor „Moși de Rusale“ se vede că se repețesc și la „Rusitori“ (precum vedurăm mai înainte) cînd es Rusalele din dominiu. Acești „Moși“ sîu sacrificiu morților, legat de Rusale nu este altă nimic decît cultul „Parentalia“ a vechilor Romani, care asemenea eră legat de „Rosalia“, precum documentează Tomaschek: Brumalia und Rosalia, Wien 1869 p. 374—378 și 379, despre care am vorbit mai înainte în acest tractat.

„Călușerii“, cari stau asemenea în legătură cu Rusalele, joacă pe sate la Rusale, o săptămână înainte și una după Rusale (pe a locuirea numai una săptămîni după Rusale), va să dîcă joacă pînă cît ține dominiul Rusalelor. Sub timpul acela, cînd în faptă joacă Călușerii „mutu“-l (bloju-l) lor din timp în timp aruncă pe dînsii: boz, leustîn, pelin etc., adecă plante greu mirositoare, intru credința cumcă prin acea procedură devin scutiți Călușerii de vătămările Rusalelor, decă vor fi dat peste ele și le vor fi supărat. Spre a se feri de vătămarea Rusale-lor iau omenii la sine (în sin, la brău etc.) boz, leustîn sîu pelin, atunci cînd pe timpul Rusale-lor se sue în cîreș spre a culege cîreșie, ori se scaldă în apă etc. Jocul „Călușeri“-lor este un joc de despăcătuire și vindecare a omenilor și de curățire a locurilor și cîmpurilor. Spre acest scop joacă Călușerii în pregiurul morboșilor (bolnavilor) cari venind la dînsii și ne putînd stă în picioare s'au aședat jcs la pămînt; în decursul jocului calcă (ating) Călușerii cu picioarele pe morboși. Eră morboșii cari pot încă a stă în picioare, se prind între călușerii și joacă cu ei împreună (precum pot) spre a se despăcătui și însănătoșia. Călușerii sînt aleși feciori voinici din mai multe sate, de regulă 13 la număr cu vătavul în frunte, cari cutrierînd satele pregiurului lor joacă jocul „Călușeri-lor“ la dorința omenilor, cari apoi dau daruri Călușeriilor. Se crede, cumcă musica cea adevărată a Călușeriilor este „cîntecul (melodiile) dînelor“, de după care joacă Călușerii, dar lăutarii cei bătrîni, omeni buni din buni străbuni, cari erau curați la suflet, și au învățat chiar dela ține acele melodii, au murit și puțini următori au ramas după ei, de ore-ce lumea în ținele de astăzi e mai puțin curată. Călușerii după Cantemir (la Sulzer: Geschichte des transalpinischen Daciens) au sciut să joace pînă la 100 de figuri, cari toate au format un joc mare gimnastic și eric. „Călușeri“-i se vedă aș trage numele dela „Collini-Salii“ (Salii-Collini) a vechilor Romani, și jocul lor se vede a fi „ambulustrum“, „amburbium“ și „ambarvalia“. Cantemir: Descrierea Moldaviei, Bucuresci 1875 pag. 142 ne împărțesc, cumcă Călușerii pe timpul seu au jucat cu

sabii scose (gole) în mână, și au putut să străpungă pe omul care i-a nepăciuit pe dînsii, și în atare cas după usul din vechime nu au fost nici o judecată. Asemene ne împărțesc, cumcă cînd s'au întîlnit în cale o cîtă de Călușeri cu o altă cîtă de Călușeri, atunci a trebuit să se bată la olaltă pînă cî a invins una din ele. Cîtă invinsă remănea supusă 9 ani la cea invingătoare. Decă se întemplă de remănea prin acesta bătăie vre-un călușer mort, pentru un atare cas nu a fost nici o judecată; a fost destul a constată, că a perit în Călușeri.

Aceștia istorie și instituțiune a Rusalelor și a Călușeriilor la Daco-Romani, trebuie să fie foarte veche, de ore-ce încă în al VII-le seclul conciliul bisericesc al șesele dela Trulo, se face pomenire despre Rusale ca despre o sărbătoare veche păgănescă, care s'au sărbăta după Pasci. Teodor Balsamon, care a trăit în al XII seclul, în comentariul seu la canonul 62 ne împărțesc această scire. Dar cumcă cu sărbătorea Rusale-lor a stat în legătură și jocul Călușeriilor, despre această mărturisesc Demetrios Chomatianos, arhiepiscop dela Ocrida, care a trăit în al XIII seclul, și care în cartea sa *περὶ τῶν ρουσαλιων* (la Miklosich: Rusalien pag. 2) ne împărțesc, în esențial, următoarele: Venind niște omeni (cutare și cutare) de origină din districtul Moliscului, și sosind înaintea dlui arhiepiscop al întregii Bulgariei (care avea reședința în Ochrida) a făcut mărturisire despre următorea fără-de-lege (abatere) dîcînd: După o datină veche domnitore în acel ținut, numită Rusalia, se intrunesc după săptămîna Pogoriei Duhului Sânt (pentecoste) o cîtă de juni, cari cutrierînd satele de prin pregiur joacă diferite jocuri cerînd daruri dela locuitori. Astfel s'a tîmplat și în anul present, căci organizîndu-se și armîndu-se acei juni au făcut producțiunile lor în acel mod prin pregiur (ținut). În trecerea lor prin sate au curs doi dintre juni la staul învecinat și au cerut brînză dela păcurarii, și avevînd aceasta a implini cererea lor, din această cauză s'a escat cîrtă și în urma omor între ei. După ce au povestit omenii respectivi această, au poștit să scie decă formeză cazul o crimă, și decă sînt vinovați, ore trebuie să se supună pedepsei bisericesci spre curățirea sufletului lor. Biserica purcedînd după legile canonice au judecat, cumcă ei nu au fi socotiți ca autori de omor. Spre acel scop s'a făcut publicare în acel ținut, cumcă vină întemplării nu zace în vîrsarea de sînge ci în jocul (călușeriilor) respectiv, și cumcă canonele bisericesci opresc și afurisesc atare lucruri (de ore-ce purced din desfrînare), precum sînt Vota, Brumalia și Rusalia (*ρουσαλία*) și altele acestora asemenea. Făptuitorii au fost aflați de vinovați a fi făcut o faptă nedunnedească, care nu se potrivește cu viața unui creștin. Din această cauză li s'au porîncit în genere a se reține dela atare petreceri. Au fost supuși însă pedepsei bisericesci spre a curăți pîta ce se nasce prin acea faptă, și a îndreptă eră inima spre a puté indepărta dela sine o astfel de lără-de-lege.

Se însemnă aci, cumcă orașul și districtul Molise a esistat în părțile Pelagoniei, în valea riului Eriç... sub cîsta nordică a muntelui Bermios, va să dîcă Moliscul a esistat apröpe de Bitolia (numit și Monastir) unde locuesc pînă în ține de astăzi mai mare parte Macedo-Romani, precum adevăresc Hahn: Albanesische Studien, Wien 1853 pag. 34 care spune: „Auch in dem östlich von Ochrida liegenden Monastir und dessen Umgegend finden sich viele Walachen. Der Verfasser hörte sogar behaupten, das es um Ochrida und Monastir mehr Walachen als Bulgaren gebe“. Adecă: „Și în Monastir care zace spre răsărit dela Ochrida, împreună cu pregiurul seu locuesc mulți Romani. Autorul (Hahn) a aușit încă a întări, cumcă în pregiurul Ochridei și a lui Monastir (Bitolia) esistă mai mulți Romani de cît Bul-

gari". Deci se adevărește, cumcă s'erbătoreă păgânescă Rusale (*ρωσάλια*) împreună cu jocul Călușerilor legat de acești s'erbătore precum ni le împărtășește Balsamon și Chomatianos s'unt de origină macedo-română pe semiinsula balcanică, de ore-ce numai Românii au în limba lor până în Ți de astăzi păstrată eschisiva numire de Rusale pentru Pentecoste (Pogorirea Duhului Sânt) și eschisivă instituțiune de joc al Călușerilor la Rusale.

Deci în reasumare se documentează origina romană a Rusale-lor și a Călușeri-lor: a) din cuvântul „rosa“ (respunde „roza“), care sună în limba română „ruja“, și care este reprezentătoarea colōrei „roșie“ de unde s'a primit și numele. Din roșiū, roseus lat. avem format și „rușiētă“, „rușine“, „rușinat“ etc. deci „ruja“ cu „j“ în loc de „s“ este numai o dinamică desvoltare limbistică pentru mai bună sunare, din „rușiā“, ȳră nu un împrumut din limbi străine. Di Miklosich „Rusalien“ pag. 20 ȳnsuși p'ecunōsce cumcă „ruza“ (resp. ruja) și „rosa“ în limba s'erbescă este un împrumut din limbile romane. Asemene procedură esistă și în limba francesă și italiană, adecă aflăm „roge“, „rouge“ fr. din „rubeus“ lat. apoi verbele „rogir“ și „rougir“ fr., „roggio“ ital. pentru „rubeus“ (Burgny: Grammaire de la langue d'oīl, Berlin 1856 tom. 3 glossaire pag. 327. b) „Rosalia“ (rozalia) s'eu „*ρωσάλια*“ adecă: Rusale, ca s'erbătore de începutul verei, pentru aceia s'a luat numirea dela „rosa“ (roza) s'eu „ruja“, pentru că acești flōre după Achilles Tatius: este frumșea pământului, lumina și ochiul plantelor, simbolul amorului și al Vinerii (Venus), amica muselor și a nimfelor (Dierbach: Flora mythologica pag. 157). După Nork: Etym. symb. mythol. Real-Wörterbuch, tom. IV pag. 185 este „rosa“ un simbol de amor consacrat Vinerii (reginei naturei), care este urȳtorea vieții înfloritoare. Drept aceste este justificată părerea mai sus împărtășită a dlui Tomaschek, cumcă „Rosalia“ a însemnat pe pământul Italiei o s'erbătore pentru începutul verei consacrată ȳesei „Flora“ s'eu „Venus“. Venus, ca „alma mater rerum“ este identică cu „Cibele“ în a cărei onōre au iucat „Galii“, cari erau un fel de „Călușeri“ (Nork: Etym. symb. mythol. Real-Wörterbuch, Stuttgart 1843 tom. I pag. 373—374). c) Cuvântul „*ρωσάλια*“ (Rusalia) a intrat în grețitatea evului de mijloc numai prin limba macedo-română din semiinsula balcanică, precum mărturisește mai sus chiar și Tomaschek, și acești se demostreă și din răspunderea lui „σ“ gr. ca „s“ ȳră nu ca „z“, pentru că numai limba română (a parte și spaniolă) nu răspunde pe „s“ între doue vocale ca „z“ precum rostese limba latină, italiană etc. d) Deci și din rostirea lui „s“ ca atare ȳră ca „z“ în „*ρωσάλια*“ și „Rusale“, ambe formate din „Rosalia“ (Rozalia) lat. încă se documentează origina română a Rusalelor. e) Dar cumcă „*ρωσάλια*“ în grețitatea evului de mijloc și „Rusale“ în limba noastră s'unt de origină română, dovedese și jocul „Călușeri“-lor care se jōcă la Rusale, și care esistă până în Ți de astăzi numai la noi la Români și este strîns legat de s'erbătoreă Rusalelor, și a esistat încă în vechime după cum mărturisește mai sus Chomatianos, care a trăit în al XIII secl, numind acești datină una din cele vechi. f) Jocul „Călușeri“-lor se vede a fi un joc de cult în onōrea unui ȳeu s'eu unei ȳese, asemene cu acel al „Galii“-lor în cultul lui „Cibele“, asemene cu jocul „Cureți“-lor și a „Coribanți“-lor în cultul lui Jupiter, și asemene cu jocul „Salii-Colini“-lor (Coli-salii = călușeri) în cultul lui Marte. Și numele „Cureți“ însemnă „juni“. Jocul tuturor acestora a avut scopul de a curăți și a despăcătuf satele, orașele și câmpurile (ambilustrum, amburbium, ambarvalia), despre care acești părere mărturisește și Hartung: Religion und Mythologie der Griechen,

Leipzig 1865 tom. II pag. 203 etc. g) Cuvântul „*ρωσάλια*“ s'eu „Rusale“ a fi de origină română se adevărește și prin aceia, cumcă Daco-Români și astăzi sacrifică la acești s'erbătore „Moșilor“, adecă dau pomēni mortilor familiei, precum au făcut și Romanii cei vechi la „Parentalia“ legată de „Rosalia“ (veți Tomaschek mai sus). h) Pentru că la Români se află „Rusale“-le și personificate ca ȳine în genere, adecă nenumerate, cu o sistemă intrȳgă de cult, care cuprinde în sine 28 de ȳile (Rusale-le, Todorusale-le și Rusitori-le), care personificațiune și cult nu se află la popōrele slave. i) Pentru că numai Românii au în limba lor pentru „Rusale“ numai acești numire, necunoscēnd alta, unde colo Slavii și Grecii au pentru Rusale alte numiri d. e. sfiatki, duhowi etc., și „Rosalia“ s'eu „Rusalky“ stau la ei isolate, avēnd o altă semnificațiune mărginită și secundarie.

Deci credem a fi documentat, cumcă „Rusale“-le, nu numai că s'unt de origină romană din Italia, dela „Rosalia“ fără vre-un intermediu slav, ci și cumcă în vechime prin coloniile romane, adecă prin limba macedo- și daco-română și în forma sa română s'a lătit acești s'erbătore peste semiinsula balcanică, și tot prin acest canal și prin acești forma a intrat și în grețitatea evului de mijloc, precum și la popōrele slave.

Origina cuvântului „Rusale“ are pentru noi cu atăta mai mare însemnătate, fiind că el este tot de odată și o nomenclatură din: terminologia-arheologică-creștină a limbei românești, prin care se dovedese cumcă Daco-Români au fost creștini în primii seculi a erei creștine, și cumcă s'unt directe descendenți a coloniilor din Dacia trăiană (despre acești terminologia-arheologică-creștină în limba română, vom publica un tractat special). În: Călindarul iulian, gregorian și poporal român, care din urmă cuprinde în sine tōte s'erbătorele, datinile și credințele strămoșesci, pe anul 1882 în un tractat special am documentat noi, cumcă „Colinda“ este un cult de sōre și are o însemnătate astronomică și călindarică, cumcă este de origină romană și cumcă prin intermediul daco-român sub forma de „kolodo“ a trecut la popōrele slave. Drept aceste în „Rusale“ și „Colinda“ avem doue cuvinte de cult și religiune, de origină romană și de cea mai veche anticitate, pe cari dela Daco-Români le au primit popōrele slave.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Prima epistolă.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 361. —

Prima epistolă!

Se n'ȳtelege, că prima epistolă de amor. El e dus la ōste, ea a remas singură acasă, veșteȳind de dor, de dorul lui.

De odată însē a sosit dela el o scrisōre, prima scrisōre.

Oh! cu ce palpitare de inimă a cetit-o! Și de câte ori a sārutat-o!

Dar trebue și ea sē-i răspundă.

El a rugat-o așā de frumos, sē-i scrie îndată. Cum ar putē tȳcē!?

S'a și pus la mēsă, ca sē-i scrie.

Dar scrisul merge greu, are în cap atâte idei și nu scie de unde sē n'ȳcēpă?

Momentul acesta se represintă prin ilustrațiunea noastră.

Discursul prezidențial al lui Iosif Vulean

la deschiderea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, la Lipova în 6 august 1883.

Onorabilă adunare generală!

Cu bucurie ieu cuvântul să deschid acesta adunare generală, căci am plăcuta ocaziune d'a pute să-lutăm aici numeroși aderinți ai culturii!

Un scop cultural v'a adunat, domnilor și dōmnelor, în acest loc. Ați venit să ascultați raportul anual al comitetului Societății pentru fond de teatru român despre progresul făcut dela înființarea sa și pân'acuma; ați venit ca prin contribuiri materiale și spirituale, să facem cu toții erăș un paș înainte spre ținta: d'a pute să avem cât mai curând și noi românii un teatru național.

Cunoscem toți importanța acestui institut. Scim, că teatrul este un templu al arților frumoșe și o școlă a virtuții și moralei. Deci teatrul este o necesitate națională. Nimene nu contesteză acesta. Dar unii dintre noi observază:

— Recunoscem, că teatrul național este o necesitate; însă noi avem și alte trebuințe, unele mai mari și mai grabnice: să realizăm întâiu pe acele!

Da. Avem o mulțime de trebuințe, căci multe ne lipsesc. Dar care e cea mai grabnică?

Școlă!

Etă cel mai indispensabil mijloc pentru deșteptarea, întărirea și înflorirea noastră!

Până ce nu vom săv pretotindene școli bune, până atunci nu putem să sperăm un progres general mai mare.

Deci școli ne trebuiesc.

Dar nu este și teatrul o școlă?! Nu are și teatrul misiunea d'a instrui?!?

Ba, da!... Și aici trebuie să constatăm, că teatrul pōte să desvolteze o activitate mai lungă și pōte să dispună de un teren mai larg decât școlă; ba, de multe ori, are misiunea să suplinescă ceea ce școlă n'a făcut.

Școlă ne instrueză numai până la o etate orecare, teatrul — în tōtă viața; activitatea școlii se mărginesc între școlari, dar de învățăturile teatrului pot usă tineri și bătrâni. Și decât școlă nu ș-a putut îndeplini misiunea binefăcătoare; decât indiviți, generațiunii și clase au ramas în nesciință: tot le mai rămâne o școlă — teatrul!

Vorbind dară despre școlă, trebuie să înțelegem și teatrul, școlă cea mai mare. Creând școlă, caută să înființăm și teatrul, ca ele dimpreună, să soră și frate, să-și împlinescă mână'n mână frumoșă lor misiune.

Dar ni se mai dice:

— La înființarea unui teatru se cere un capital mare. Când se va adună acela?! Dōră nici nepoții nostri nu vor trăi atunci!

Adevărat! Capitalul cerut e mare. Dar tocmai fiind că e mare, trebuie să ncepem cât mai curând a-l adună. Cu cât vom amână mai mult începutul, cu atâta mai mult va întârziă realizarea ideii.

O astfel de întreprindere nu se pōte face în doi-trei ani; dar fiind că nu se pōte în timpul scurt, să dīcem din capul locului, că nu este cu puțință și prin urmare să nu facem nimica?!?

Dar ni se mai dice, că sūntem și săraci.

Recunosc, că nu sūntem bogați. Și totuș pentru

plăceri private, pentru ambițiuni deșerte, pentru rivalități ridicule, vedem risipindu-se sume considerabile. Săv dōră numai când ni se cere pentru un scop filantropic concursul nostru, răspundem, că sūntem săraci?!?

Nu sărăcia formeză stavila în calea progresului nostru, ci un rău mai mare, o lipsă mai periculoșă:

Ne lipsesc armonia ce ar trebui să conducă clasele noastre inteligente la fapte mari, și în locul ei să s'a încuibat disarmonia, care stinge în germene ori ce idee salutară;

nu ne săv încăldeșce nobila ambițiune d'a ne întreci în fapte mari, ci am lăsat săv se ncuibeze în noi indolența mortală, care a și început săv producă fructele sale funeste;

s'a cam stins din noi zelul de sacrificare, care din lucruri mici face minuni și realizeză ideile părăute imposibile, — ci vedem cu întristare, cum egoismul nărășav și reslăteșce din ce în ce mai mult corupțiunea otrăvitoare;

a cam scăpătat în noi conștiința demnității naționale, care ține sus și tare idiomul nostru;

nu prețuim de ajuns limba noastră, care străbunilor le eră mai scumpă decât viața, ba o neglijăm chiar;

nu săv dăm sprigin literaturii naționale, care a și devenit o fică vitregă a noastră;

pre mult vorbim și declamăm, dar puțin facem serios, căci ni-a slăbit adevăratul zel:

asta e sărăcia noastră!

Etă adevărata cauză, pentru care progresul nostru e atât de mic, în comparațiune cu acela ce săv pute săv așteptă!

Ori cât de bogați am fi, decât ni-ar lipsi acest atribut al progresului, nici odată nu ne-am de rezultatul dorit.

Inzeștrați odată cu acesta, orisonul viitorului nostru se va nsenină și sōrele înaintării va lumină tōte arteriile națiunii.

Atunci Asociațiunea transilvană și aradană, fondul Academiei de drepturi, școlile, teatrul și tōte institutele noastre de cultură vor înflori; căci atunci toți fiii națiunii vor sprigină cutare întreprindere națională. Fiecare din noi va contribuī unde-l va atrage inima și mintea; fie-care pe terenul seu, dar toți își vor face datoria.

Astfel dară numai s'avem zel și vom vedē în curând înființat teatrul nostru!

În curând, căci scopul nostru de ocamdată nu pōte fi săv clădim îndată unde-va un teatru stabil, ajustându-l cu tōte cele necesarii: ci la început caută săv ne mulțămim și cu un teatru ambulant.

Acesta va fi stadiul prim în realizarea dorinței noastre; până la stadiul al doile, care va fi înființarea teatrului stabil, vom mai săv multe de făcut.

Mai întâiu trebuie săv ne formăm actori și repertoriu. Vom creă dară stipendii pentru unii tineri săv săv studieze prin conservatoriile de declamațiune și de musică: astfel vom săv actori. Vom publică premii pentru piese originale: astfel vom săv repertoriu.

O trupă astfel compusă, provăduță cu repertoriu bun, supraveghiată și ajutorată materialmente de societatea noastră, ar da represintațiuni în tōte părțile locuite de Români.

Asă dară, de și deocamdată n'am săv un teatru stabil, am săv totuș un teatru. Și acesta, tocmai fiind că ar fi ambulant, ar pute săv și atragă spriginul din tōte părțile, căci toți s'ar pute bucură de el.

Un astfel de teatru, credem, că ar săv satisfice de ocamdată dorința generală. Dar acesta săv pute realiză cu un fond, ce-l vom săv ave în cinci-șase ani. Va

Pentru localul ședinței s'a pregătit, prin marini-mia dlui comerciant Nicolae Șerban, o sațră mare de scânduri și crengi verzi. Și în adevăr a fi fost trebuință de un local așa de mare, căci publicul adunat din toate părțile l'a umplut cu totul. De mult, s'eu d'ora nici odată nu s'a intrunit la Lipova, o intrunire românească atât de imponentă. Mai ales următoarele comitate erau reprezentate: Timișoara, Aradul, Cianadul, Bichișul, Carașul, Torontalul și Biharia.

Reprezentanții comitetului invitați la ședință, adunarea se deschise; despre adunare raporteză procesul verbal al ședinței, pe care-l trimit asemenea pentru acest număr.

După încheierea ședinței urmă

banchetul

tot în acelaș local. O pră frumoasă cunună de inteligență luă parte la această festivitate socială, la care banda pompierilor delectă publicul cu melodiile sale alese.

S'au ținut multe toaste frumoșe. Primul s'a rostit de către președintele adunării Iosif Vulcan pentru Majestățile Lor regele și regina și pentru totă casa domnitore; apoi dl avocat și membru al comitetului de primire din Lipova Desideriu Borbola salută prin cuvinte călduroșe pe reprezentanții comitetului, în numele cărora respunse I. Vulcan închinând pentru orașul Lipova și giurul seu, dl Dimitrie Roman a salutată pe dl dr. Marienescu ca pe fiul Lipovei, căruia dl Marienescu a respuns cu multă simțire, dl ieromonac Hamsea a închinat pentru popor, dl învățător Ioan Tuducescu pentru inteligență, dl ieromonac V. Mangra pentru președintele de onoare dl Alesandru Mocioni, primarul Lipovei dl Iuliu Mișciuc a salutată societatea în numele Lipovei, dl avocat Ioan Popoviciu Dessean pentru protopresbiterul Ioan Teran, protopresbiterul Constantin Gurban pentru înaintarea societății, dl I. T. Mera progresul literar, dl Marcoviciu pentru aradani, în numele acestora a respuns dl Ioan P. Dessean, dl adv. Simeon Dessean pentru progresarea ideii culturale, și alții, pe cărți nu i-am mai putut însemna. A făcut bună impresiune și toastele pretorului d. Kapdebo și a protosilvanului erarial Székely.

Petrecerea se încheiă în mijlocul veseliei generale.

Concertul.

Petrecerea se continuă s'era într'un concert aranjat în favorul Societății de comitetul de primire.

Acesta se încep'ă s'era la 8 ore, în preșința unui public imens, care s'a urcat cel puțin la șapte sute de persoane. Un entuziasm mai nemărginit abia se p'ote închipui. Inteligența și popor, încântând împreună publicul cu arta lor și desfătându-se dimpreună la aușul muziceii, cântărilor și declamațiilor lor s'evărșite.

Corul care a deschis serbarea este compus din inteligență, meserieși și popor. Eră o naltă plăcere a vedea această frațietate. Dar nu numai atâta, eră un ce înălțător a auși acest cor tiner, executând cu precisiune piesele din program. Aplause entusiastice incununau toate piesele executate.

Programa acestui concert s'a publicat deja în foia această, vom constată dară pe scurt următoarele:

dna Emilia Pop n. Nicóra, măritată în Sătmar, actualminte petrecând cu consortele dsale la moșul seu protopopul Teran din Lipova, ne-a încântat cu doue piese clasice, executate pe pian cu perfecțiune de artistă, ceea ce ne-a făcut să regretăm că cu ocaziunea adunării din Baia-mare n'am putut avé plăcerea s'o aplaudăm, precum sperasem atunci;

dșora Aurelia Jurma s'a ivit ca o d'emnă rivală în artă a dnei Pop, publicul încântat n'a cutezat să

pronuncie sentință, ci a aplaudat cu entuziasm ambele producțiuni ale dșorei;

o mare surprindere a mai fost rezervată publicului, prin jocul dester, sigur și brillant al dșorei Laura Borbola, o copilă (ier-te-ni-se indiscrețiune) abia de 13 ani; o admirațiune generală exprimată prin aplause vi-foroșe și chemarea la lampă a fost respunsul general al publicului, care a vățut în această fetiță o mare artistă în viitor.

Au mai fost patru declamațiuni. Dșorele Adela Curtescu (în costum național), Iulia Jancoviciu, Marióra Vuculescu și Aurelia Bichicean, ne-a mișcat inimile și simțirea prin declamațiunile lor drăgălașe. Care a fost mai frumoșă? E greu să alegem câte o flóre dintr'un buchet, pe când toate ne par de o potrivă frumoșe.

Serata s'a încheiat la 10 ore într'un entuziasm general, după care publicul s'a intrunit la o cină comună, care a durat până târziu.

Nóptea reuniunea de musică a dat serenadă dile-tantelor, precum și dlor Iosif Vulcan și dr. At. M. Marienescu.

Ședința a doua

s'a deschis în 7 august deminéta la 10 ore și 1/2. Despre decursul ei raporteză procesul verbal al ședinței, aici amintesc numai, că viitoare adunare generală se va ține în Arad, unde inteligența română adunată în mare numer a invitat adunarea cu mare entuziasm.

De s'era va fi bal, mâne se fac excursiunile.

B a l u l

fu coróna petrecerilor sociale, arangiate din incidentul acestei adunări frumoșe.

Se deschise la 8 ore și 1/2 cu „Ardeleana“, după care se jucară apoi și alte danțuri naționale. Insuflețirea eră la culme, căci s'a intrunit un public pră frumos din localitate și din giur, până chiar și din depărtare. Mai multe din dame purtau pitorescul costum național, care se mestecă drăgălaș cu colorile toalete-lor cu códă. Eră o nópte admirabilă, totul te încântă. Căci pretotindene vedeai numai veselie și fericire.

Numai o scădere eră. Angustimea salei. Astfel cele o sută patru-șeci de părechi dântuitoare nu puteau jucă cu plăcerea dorită. Cu toate aceste zelul jocului n'a slăbit și „Ardelena“ înainte de pausă tocmai de șapte ori s'a repetat.

Din damele presinte un prieten mi-a compus următorul buchet:

Dómnele Emilia Pap n. Nicóra, Petronela Cornea n. Mișciuc (în costum național), Iulia Doge, Eulalia Borbola, Victoria Marienescu, Maria Simon, Balint, Maria Ite n. Nicóra, Silvia Conopan, Elena Popu, Maria Popoviciu, Sabina Székely, Maria Niculescu, Janca Vanay. Elisa Stanescu, Matilda Jurma, Ana Muntean, Teresia Beleş, Iulia Jurma, Elena Mera, Milena Hadgigi, Irina Radnean, Dimitrescu, Popescu, Elena Boc, Maria Popoviciu, Ecaterina Cogiocar, Maria Ardelean, Elena Popu, Silvia Panea;

domnișorele: Adela Marienescu, Sofia Barbuș, Elisaveta Barbuș, Dragia, Victoria Muntean, Georgeviciu -- toate în costum național, parte din România, parte bănățenesc; Marióra Vuculescu, Dragina Mera, Laura Borbola, Octavia Popoviciu, Dragia, Cornelia Beleş, Melania Balint, surorile Duma, Georgina Mișciuc, Victoria Onu, Aurelia Jurma, Maria Micula, Maria Cornea, Maria Popoviciu, Iulia Cismaș, Sofia Micu, Marta Maniu, Iulia Dragan, Emilia Caracioni, Iulia Gebeleş, Maria Jancu, Maria Poler, Ana Haghici, Silvia Dimitrescu, Aurelia Lazarescu, surorile Radnean, Branda, Pop, Popescu, Bugariu, Rosa Daliciu.

Deminéta la 6 ore când scriu aceste șire, balul

ține încă și tinerimea jocă cu acelaș animo ca aseră la incepere.

*

Astfel se incheiara solenitățile naționale sociale din Lipova. Oșpeții toți se depărtază mulțamiți și duc cu sine suveniri prețioase de primire afabilă, ospitalitate frățescă și de momente dulci.

Implinim dar o pré plăcută datorie, aducând tributul stimei năstre fraților din Lipova, cari cu zelul lor național au dat acestor solenități un avânt atât de nalt. Comitetul de bine primire a bine meritat, căci a câștigat Lipovenilor stimă și recunoștință generală. Acest comitet in frunte cu veteranul și venerabilul protopop Rds. D. Ioan Teran, și având drept conducător pe dl comerciant David P. Simon, carele in calitate de vice-presedinte a condus tôte și a fost așa dîcînd sufletul acestei întreprinderi, a arêtat ce pôte Lipova decă se pun in frunte bărbați de stimă generală. Asemene și ceialalți membrii ai comitetului au partea lor importantă la acest rezultat strălucit. Dnii Desideriu Borbolă, Iosif Suci, G. Marienescu, Ioan Tuducescu, Darius Puticiu, Roman și alții, al căror nume imi scapă din vedere, au fost la înălțimea misiunii lor.

S'a făcut și o excursiune la via dlui Simon, unde cei presinți avură ocașiune a se desfetă nu numai in prospecul frumos, dar totodată și in gustul bun și ales cu care acest brav comerciant al nostru ș-a arangiat via și colna.

Adio!

C e e n o u ?

Hygea Dl dr. Absolon Todea, avocat in Cămpeni, ia 12 august va serbă cununia sa cu domnișora Sabina Const. Cotățian, fiica dlui Marcu Cotățian sub-juđe regesc in Reghinul-săseșc.

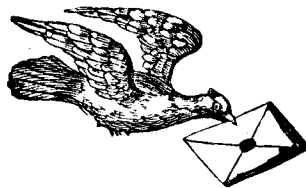
Ischia, a cărei capitală se numesce Borgo d'Ischia, este cea mai mare insulă de lângă Neapole și numeră 22.000 locuitori. Ea oferă cu frumoșă-i pozițiune, avînd in față-i golful de Neapole, cea mai minunată privire. Tôtă insula este din sorginte vulcanică. Dela Ischia vaporele duc la Casamicciola, cea mai însemnată localitate a insulei. Casamicciola este aședată pe o înălțime a cōstei și se află pe drumul care duc delat Ischia la Forio. Casamicciola este un loc de băi fôrte visitate delat iuniu până la septembrie. Este renumit pentru băile sale termale, pentru privirea-i frumoșă ce are pe mare și pentru excursiunile minunate ce se pot face. De aceea Casamicciola pōrtă numele de „La regina dei bagni” (regina băilor). Avea o poporațiune de 3700 locuitori. Cu vaporul se duc cineva in doue ôre și jumătate delat Neapole. Spre Nord-Vest de Casamicciola se află localitatea Lacco, și dincolo de acēsta este Forio. Casamicciola, care eră visitată de familiile cele mai însemnate din Italia și chiar de ôșpeți din Oriinte, a fost acum mai de tot distrus. Și acum doi ani a suferit acēsta localitate stricăciuni din cauza unui cutremur, dar ele n'au fost așa mari.

Eticheta la curtea Angliei e tot așa de severă ca și in trecut. Ecă instrucțiunile tipărite in dosul scrișorilor de invitare la „Her Majesty's drawing rooms”: Prin ordinul reginei, dōmnele care se vor presintă la recepțiune vor trebui să fie in toaletă de curte cu mantilă și cōdă; podōba de cap va fi de pene, fôrte aparintă; penele vor fi albe séu d'o culóre deschisă; penele negre vor fi suferite numai in cas de doliu mare;

mănușile vor fi de pele albă; rochia va fi decoltată; rochiile inchise până sus nu vor fi admise de cât cu invoirea specială a reginei, care nu va acordă cererea de cât pe baza unor certificate medicale.

Mulțamită publică. (Urmare.) 12) Bran: Dl Ioan Turcea pretor (7 abonanți). 13) Brașov: Dl Andrei Bărșean profesor (26 abonanți), dl Lazar Nastasi profesor (30 abonanți). 14) București: Dl Ioan Alessiu (14 abon.), dl T. Maiorescu (35 abon.), dl M. Moiescu (8 abon.), dl Ioan Rădoi pres. trib. com. (13 abon.), dna principesă Stirbey (34 abon.), Societatea universitară „Unirea” (5 abon.), Societatea studenților in medicină (2 abon.), dl Gr. G. Tocilescu (54 abon.) 15) Buzéu: Dra Lelia Demetriade (6 abon.), Frații D. și N. Oprescu (7 abon.) 16) Cămpeni (Transilvania): Dl Iuliu Poruț preot (7 abon.) 17) Cămpulung (Bucovina): Dl Nicolae Cehovschi (14 abon.) 18) Caransebeș: Dl V. Măndrean, profesor (18 abon.), dl F. Musta protosincol (6 abon.) 19) Cața (Transilvania): Dl Ioan Mircea preot (4 abon.) 20) Cernăuți: Dl Nicu Lumicovschi catechet (15 abon.), dl Ilie Luța (3 abon.), dl David Muntean (19 abon.), dl I. Nimigean profesor (4 abon.) 21) Chișineu (Ungaria): Dl Mihaiu Velici avocat (11 abon.) 22) Cluș: Dl dr. A. Isac avocat (5 abon.) 23) Corbu (Transilvania): Dl Ioan Dobrean paroc (9 abon.) 24) Craiova: Dl dr. I. Banciu (14 abon.), dl dr. I. Raț (10 abon.), Onor. redacțiune „Vocea română” (14 abon.) 25) Drăgășani: Dl D. Constantinescu (20 abon.) 26) Drăguș (Transilvania): Dl D. Făgărășan cand. prof. (5 abon.) 27) Făgăraș: Dna Anastasia Popescu (16 abon.), dl Const. V. Pop v.-notar comit. (4 abon.) 28) Galați: Dra Elena Cernat (17 abon.), dl N. I. Petrescu (31 abon.) 29) Gherla: Dl N. F. Negruț redactor (20 abon.) 30) Giurgiu: Dl Lazar Angheliescu (10 abon.), dl Filache Vasilescu (7 abon.) 31) Hudeștii-Mari (România): Dl L. B. Palușan (4 abon.) 32) Iași: Dl Nicu Gané (60 abon.), dl Nicolae Ioan comerciant (19 abon.), dl George Scheletti (8 abon.), dl Pavel Zăhărescu (8 abon.) 33) Lipova: Dl Ioan Tuducescu invêțator (10 abon.) 34) Lugos: Dl Ioan Madincea canonic (3 abon.), dl V. Popescu, cand. prof. (4 abon.) 35) Miercurea: Dl Ioan Droc protopop (3 abon.) 36) Michesasa: Dl Al. Neagoe (5 abon.) (Va urmă.)

Poșta Redacțiunii.

Dsiōrei L. V. M. in D. Căntecele populare se vor publica.
Sibiū. Povestea s'ar fi publicat de mult, însă încă n'am avut spaciū. Cât mai curînd.
Dnei A. M. in G. Cu cea mai mare plăcere
Dsiōrei E. P. in M. S'a trimis la moment.

Călindarul sêptemănei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Duminecă	31	12	Sf. și dr. Evdoc.	4 59	7 10
Luni	1	13	Inchin. Sf. Cruci.	5 —	7 7
Marti	2	14	Sf. Arhid. Stefan.	5 1	7 6
Mercuri	3	15	Cuv. Păr. Isachie.	5 2	7 6
Joi	4	16	Sf. 6 Coconi d. Ef.	5 3	7 4
Vineri	5	17	Mart. Eusigen.	5 5	7 2
Sâmbetă	6	18	(†) Sch. la față a Dlui.	5 6	7 —

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală nr. 274.

se dăcă, nu numai nepoții, dar încă și noi ne vom pute bucura de el.

Acésta credință ni se inspiră prin crescerea fondului Societății noastre. Din rapórtele ce comitetul ve face prin secretariul și cassariul seu, veți afla, că fondul nostru s'a urcat deja la o sumă considerabilă.

Remâne la aprețuirea și zelul dvóstre, ca la adunarea presentă fondul nostru să-și ia un avânt și mai mare și astfel să ajungem și mai aprópe de scopul dorit...

Eu ve salut cu stimă și iubire frățească, și am onóre a deschide actuala adunare generală a Societății pentru fond de teatru român!

Societatea pentru fond de teatru român.

Proces verbal.

Adunarea generală din Lipova.

Ședința primă,

ținută in 6 august n. 1883 sub presiul dlui v.-president Iosif Vulcan.

Dl president invitat prin o deputațiune se presintă in mijlocul adunării dimpreună cu dl secret. dr. At. Marienescu și intr'o cuvântare binesimțită arată insēm-nătatea și scopul măreț al acestei Societăți culturale, apoi declară adunarea din acest an de deschisă, și se alătură sub %.

Inainte de a trece la ordinea șilei protopopol Lipovii dl Ioan Těran salută adunarea cu cordialitate in numele Românilor din acest oraș.

I.

~~Trecându-se la ordinea șilei adunarea la propunerea dlui president~~

alege de notari ai ședințelor pe dnii dr. G. Crainicean și I. T. Mera.

II.

Secretarul Societății dl dr. At. Marienescu cetesce raportul comitetului despre activitatea acestuia in decursul anului expirat.

Adunarea ia acest raport la cunoscință și pentru esaminarea lui alege o comisie de 5 membrii in persónele dlor: V. Mangra, Aureliu Suciú, Demetriu Roman, Terențiu Raț și Constantin Gurban. Raportul comitetului se alătură sub %.

III.

Absentând dl George Szerb, cassarul Societății, dl Marienescu cetesce raportul despre mișcarea cassei dela ultima adunare generală, alăturat sub %.

Adunarea ia acest raport la cunoscință și alege o comisie de 5 membrii din dnii: D. P. Simon, Aug. Hamsea, Paul Tempea, Ioan Rusu și Al. Pecican și-i prédă raportul spre esaminare.

IV.

Adunarea procede la alegerea unei comisii pentru primirea ofertelor și inscrierea membrilor noi.

In comisia numită se aleg dnii: Atanasie Popu, S. P. Dessean, dr. N. Oncu, Georgiu Lazar și Teodor Papp.

V.

Dl president Iosif Vulcan cetesce actul prim din comedia dsale încă nepublicată: „Lăudăroșii“.

Publicul a ascultat cu viu interes lucrarea dlui president și la sfirșit a dat expresie recunoscinții sale prin aplause.

Ne mai fiind alte obiecte la ordinea șilei dl president inchide ședința anunciând ședința viitoare pe mâne și la 10 óre inainte de amiéd.

Lipova, 6 aug. n. 1883.

President:

Iosif Vulcan m. p.

Notari:

*Dr. G. Crăinicean.
I. T. Mera.*

*

Ședința II.

ținută in 7 august st. n. 1883 sub presiul dlui vice-president Iosif Vulcan.

Dl president deschide ședința la 10¹/₂ óre inainte de amiéd și se trece indată la ordinea șilei.

I.

Se cetesce procesul verbal al ședinței trecute și cu o mică modificare se verifică.

II.

Dl Vasile Mangra referentul comisiei însărcinate cu revidarea raportului ce comitetul a presentat adunării generale cetesce referatul, alăturat sub %.

La propunerea comisiei

Adunarea ia cu plăcere la cunoscință, că fondul Societății a prosperat și in anul trecut intr'un chip imbucurător.

Tot la propunerea acestei comisii

Adunarea decide a se luă cele mai aspre măsuri pentru incassarea competențelor fondului și anume: datorașii să se provóce prin jurisconsultul Societății ca in restimp de 30 șile dela primirea provocărilor să-și achiteze datoriile lor, la din contră să se incasseze prin procedura procesuală.

Referitor la diplomele pentru membrii Societății

Adunarea in legătură cu hotărirea adunării generale din Blăș an. 1880 decide a se prelimită 100 fl. pentru pregătirea acestor diplome. Diplomele se vor împărți gratuit, însă numai membrilor fundatori și celor ordinari pe viéta.

Cetindu-se referatul comisiei dl Atanasie Tudulescu propune că pe viitor să se facă cunoscută adunării și suma datoriilor active.

Se primesce.

III.

Acelaș domn referent aduce la cunoscință că dl Augustin Petculescu a adresat adunării o rugare pentru a i se acordă in favorul trupei sale teatrale ambulante un ajutor anual din fondul Societății.

Adunarea din considerare că un astfel de paș ar stă in contradicere cu § 21 din statutele Societății nu póte luă petiția dlui Petculescu in considerare.

IV.

Dl Ioan Rusu raportorul comisiei pentru esaminarea ratiociniului cetesce referatul, din care se vede că averea activă a Societății e:

In papire	31513 fl. 50 cr.
In bani gata	57 fl. 36 cr.
	<hr/>
	31570 fl. 86 cr.

Ratiociniul se alătură sub %.

La propunerea comisiei cassarului i se dá absolutoriu; se decide mai departe ca pentru a se poté constată starea cassei fiecărui an trecut să se alătore de aci inainte la ratiociniul procesul verbal al ultimei adunării generale.

V.

Raportul comisiei pentru adunarea ofertelor și înscrierea membrilor noi îl citește dl George Lazar. Din acesta se vede, că s'a colectat o suma de 476 fl. 35 cr.

Raportul se alătură sub :///.

Adunarea ia despre acesta act cu vie bucurie; și lista subscrierilor se alătură aici sub :///.

VI.

Cu privire la locul unde se se ține viitoarea adunare generală

În urma invitării inteligenții din Arad alăturată sub :////. se decide că adunarea generală din 1884 se se țină în Arad și anume în 28 și 29 august st. n.

VII.

Pentru verificarea acestui proces verbal

Adunarea alege o comisie de 3 membri în persoanele dlor: Ioan Teran, Desideriu Bobola și George Lazar.

În sfârșit dl president prin cuvinte pline de entuziasm mulțămesc publicului pentru primirea cordială ce au făcut adunării și pentru zelul ce au dezvoltat intru înaintarea intereselor Societății și între aplausele generale ale adunării declară ședință închisă.

Lipova, 7 august st. n. 1883.

President :
Iosif Vulcan.

Notari :
I. T. Mera.

Membrii comisiei verificătoare :

Ioan Teran.

Desideriu Bobola.

Georgiu Lazar.

Raportul comitetului,

cătră adunarea din Lipova.

Adunarea generală din Sigetul-Marmației, ținută în 7 și 8 august 1882 a ales comitet nou din următorii: Iosif Hosszu președinte, Iosif Vulcan vice-președinte, Vicențiu Babeș, Damian Dragonescu, Georgiu Serb și Vasiliu Jurca membri, și dr. At. Marienescu secretariu, și astfel acest comitet pentru prima dată se înfățișează înaintea on. adunării generale.

Comitetul nou, nu află de lipsa, ca se enareze istoricul acestei Societăți, pentru că nu, mai ce în anul trecut s'a făcut raportul istoric aici alăturat sub :/. și publicat în numărul 31 al „Familiei”, ci și va restringe raportul seu, numai la anul din urmă.

Activitatea comitetului în înțelesul statutelor stă numai din administrarea averii Societății, și din executarea decisiunilor adunărilor generale.

a) Cu referință la starea averii.

Starea averii până la adunarea din anul trecut, a fost :

a) în papire și libele	27695 fl. 06 cr.
b) în bani gata	19 fl. 47 cr.

la olalta : 27714 fl. 53 cr.

În anul din urma s'a sporit :

a) în papire și libele 3818 fl. 44 cr.
b) în bani gata 37 fl. 89 cr.

adecă cu : 3856 fl. 33 cr.

3856 fl. 33 cr.

astfel astăzi stă din 31570 fl. 86 cr.
averea curată, carea mai deaprobe se va vedea în raportul cassarului.

b) Cu referință la decisiunile adunării.

a) Restanțele.

Un necaz și al comitetelor din trecut a fost starea restanțelor, adică tacele dela unii membri fondatori și ordinari pe viată, pentru că nu au plătit, ce au subscris, séu nu au garantat sumele, cu documintele de lipsă în înțelesul statutelor noastre. Adunările generale din trecut, acusi au recomandat comitetului, ca să pašescă cu atare cruțare. Resultatul acestor măsuri se vede din raportul avocatul Societății, și anume, pentru starea din 1882, sub 2 :/. și până la acea de aci sub 3 :/. și anume, că de și mai multe procese sânt preveđute cu sentințe séu împăcătioni, în decursul anului trecut, din cei improcesuați, numai unul a plătit cametele. Deci dela votul adunării prezinte atemă încă cruțarea séu esecutarea sentințelor și împăcaciunilor.

b) Diplomele.

Comitetul nou, cercetând toate actele adunărilor generale din trecut, a aflat că toate decisiunile sânt esecutate, afară de acea din 9/21 sept. 1880 din Blaș, în carea se ordineză, ca membrilor fondatori și ordinari pe viată să se li se deie diplome, fără ca comitetului să se deie și o mai de aproape inviare. Acest comitet încă nu s'a putut resolvă, ca să facă diplomele, pentru că nu află, că până la ce suma pôte șesă spre acest scop, și că ore și acelora, cari au subscris sumele, dar nu le-a plătit, să li se deie diplome?

Deci comitetul așteptă și în cauza acesta îndrumări mai precise.

Budapesta 26 iuliu n. 1883.

În numele comitetului :

Dr. At. Marienescu
secretariu.

Iosif Hosszu
președinte.

Adunarea din Lipova

a Societății pentru fond de teatru român

s'a deschis, conform anuciului publicat în țiare, la 6 august st. n.

În ajunul adunării

deja a sosit mai mulți oșpeți, între acestia și represintanții comitetului Societății, vice-președintele Iosif Vulcan și secretariul dr. At. M. Marienescu.

La gara din Radna așteptă mulțime de popor, în frunte cu comitetul de primire din Lipova. Un „Sărăieșcă” puternic, din mii de gure, cutrieră aerul la sosirea trenului. Apoi represintanții comitetului Societății fure salutați prin cuvinte bine simțite și cortegiul. însoțit de aclamațiunile entusiastice ale poporului porni spre Lipova, care zace vis-à-vis de Radna, despărțită numai prin Mureșul care curge între aceste două orașe.

Trecând podul Mureșului, poporul și inteligența din Lipova, formând un spalier aclamă cu entuziasm oșpeții sei. Țr capela musicală a pompierilor intonă un mers.

Oșpeții aședându-se pe la cvartire, séra publicul se intruni la otelul „Regele Ungariei”, unde petrecerea dură până târđiu, cu veselie și bucuie.

Ședința primă

s'a deschis la dece ore înainte de miédăđi, după ce publicul mai înteu a asistat la serviciul divin, celebrat de Rds. D. protopresbiter Ioan Teran, asistat de mai mulți preoți.